

แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2*
GUIDELINES FOR BUDGET MANAGEMENT BASED ON THE PRINCIPLES OF
GOOD GOVERNANCE OF SCHOOLS UNDER THE ROI ET PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

จิตาภา เพ็ญจันทร์¹, จิราภรณ์ ผันสว่าง²
Jidapha Penjan¹, Jiraporn Phansawang²
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2}
Email : jidaphaphenchan@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตาม ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน 3) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูการเงินจำนวน 234 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐานได้แก่ ค่า t-test และ F-test (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารการเงิน ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล ด้านการระดมทรัพยากรด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ และด้านการจัดสรรงบประมาณ ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 จำแนกตามตำแหน่งระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำและเสนอของบประมาณ ควรสร้างความตระหนักในการเบิกจ่ายโดยยึดระเบียบข้อบังคับการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแผนอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดโรงเรียนควรมีการตรวจสอบติดตาม

และประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ ควรจัดทำแผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษาและ
ทุนการศึกษา ควรสร้างความตระหนักและความรับผิดชอบในการบริหารการเงินของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

คำสำคัญ : แนวทาง; การบริหารงบประมาณ; หลักธรรมาภิบาล

ABSTRACT

The objectives of the research were 1) to study budget management based on the principles of good governance of schools under the Roi Et Primary Educational Service Area office 2, 2) to compare Administrators and finance teachers' opinion budget management based on the principles of good governance of schools classified by positions, educational level and working experiences and, 3) to find out the guidelines for budget management based on the principles of good governance of the said schools. Samples were the administrators and finance teachers, totally 234 in number and 10 interviews. The research instrument for collecting the data was the questionnaire, with its reliability value at 0.98 and quality-verified interview. The data collected were analyzed by the computer program, and the statistical devices composed of Frequency, percentage, mean, standard deviation. The hypothesis was tested with t-test, and One-way ANOVA F-test.

The research results were as follows: 1) budget management based on the principles of good governance of schools under the Roi Et Primary Educational Service Area office 2 was found, in both overall and individual aspects, to stand at a 'MUCH' level. The leading aspect was that of financial management, followed by audit follow-up and assess, resources mobilization, preparation and proposal of budget, budget allocation, respectively. 2) The comparison of budget management based on the principles of good governance of schools in mention classified by positions, educational level and working experiences was found to show no difference in both overall and individual dimensions. 3) The guidelines for budget management based on the principles of good governance of schools under the Roi Et Primary Educational Service Area office 2 as suggested by the responses were Allow personnel to participate in the preparation and proposal of budgets. Raise awareness of disbursement by adhering to budget regulations in a cost-effective and optimal plan. Audit follow-up and assess budget expenditures. Develop a plan to mobilize educational resources and scholarships, raise awareness and responsibility for managing the finances of those involved.

Keywords : Guidelines; Budget Management; Good Governance

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งนี้โดยการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลังและมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีการกระจายอำนาจและให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม จึงกำหนดให้มีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาของไทยให้มีเอกภาพในเชิงนโยบายและหลากหลายในทางปฏิบัติ โดยให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งในด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ซึ่งการกระจายอำนาจดังกล่าว ทำให้สถานศึกษาศึกษามีความคล่องตัวมีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการบริหารจัดการโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน (school based management) เป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาก็เป็นส่วนสำคัญในการผลักดันให้การทำงานเป็นทีม ซึ่งจะสามารถจูงใจชักนำ ชี้นำ ให้สมาชิกของกลุ่มรวมพลังเพื่อปฏิบัติภารกิจต่างๆของกลุ่มให้สำเร็จได้ (จิราภรณ์ ผันสว่าง, 2562) การบริหารงานงบประมาณถือเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารงานทุกองค์กร ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานฝ่ายรัฐหรือเอกชน ทุกหน่วยงานมีความปรารถนาและมีความจำเป็นต้องใช้เพื่อให้สามารถดำเนินงานไปได้อย่างคล่องตัวมากยิ่งขึ้น ซึ่งในหน่วยงานจะต้องจัดทำงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถใช้งบประมาณที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดรวมทั้งคาดการณ์ล่วงหน้าถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเงินที่จะเพิ่มหรือลดในอนาคตด้วย เพื่อสามารถวางแผนแก้ปัญหาได้ทันการณ์และไม่เป็นเหตุให้การดำเนินงานต้องหยุดชะงัก งบประมาณเป็นสิ่งที่ชี้บ่งแนวความคิดในการบริหารงาน ตลอดจนวิธีการดำเนินงานงบประมาณจึงมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ นโยบาย วิธีการดำเนินงานและโครงสร้างของหน่วยงาน งบประมาณในรูปแบบที่เหมาะสม มีเหตุผลจะเป็นการช่วยส่งเสริมการดำเนินงานของหน่วยงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543)

หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีซึ่งประกอบด้วย 4 หลักการสำคัญ และ 10 หลักการย่อย ดังนี้ 1) การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ประกอบด้วย หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หลักประสิทธิผล (Effective) และหลักการตอบสนอง (Responsive) 2) ค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value) ประกอบด้วย หลักการรับผิดชอบต่อ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) หลักความเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) หลักนิติธรรม (Rule of Law) และหลักความเสมอภาค (Equity) 3) ประชาธิปไตย (Participatory State) ประกอบด้วย หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) และหลักการมีส่วนร่วม/การมุ่งเน้นฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented) 4) ความรับผิดชอบต่อการบริหาร (Administrative Responsibility) ประกอบด้วยหลักคุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics) (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2553)

จากความสำคัญของการบริหารงบประมาณ ข้อบกพร่อง และปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารงบประมาณที่กล่าวแล้ว และเนื่องจากผู้วิจัยมีหน้าที่เป็นครูฝ่ายบริหารงานงบประมาณ เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน จึงเป็นมูลเหตุจูงใจให้

ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าเรื่องแนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง เพื่อเป็นข้อมูลให้กับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการบริหารงบประมาณให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 ได้สารสนเทศเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล และได้แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 เพื่อนำมาพัฒนาการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลให้มีประสิทธิภาพ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูการเงินในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 97 คน และครูการเงิน จำนวน 137 คน รวมทั้งสิ้น 234 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2, 2564) ข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2564 โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V., & Morgan, D. W., 1970) โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ค่าความตรงตามเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67– 1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่และร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ สถิติทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรอิสระสองกลุ่ม ใช้ t-test และ F-test แบบสัมภาษณ์ใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี จำนวน 10 คน ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่สัมพันธ์เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาระดับการปฏิบัติการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการปฏิบัติการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

การปฏิบัติการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ
1) ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ	3.79	0.56	มาก	4
2) ด้านการจัดสรรงบประมาณ	3.67	0.58	มาก	5
3) ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล	3.90	0.46	มาก	2
4) ด้านการระดมทรัพยากร	3.88	0.50	มาก	3
5) ด้านการบริหารการเงิน	4.11	0.49	มาก	1
รวม	3.87	0.52	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการปฏิบัติการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารการเงิน ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล ด้านการระดมทรัพยากร ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ ด้านการจัดสรรงบประมาณตามลำดับ

5.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5.3 ศึกษาแนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 สรุปการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้ (1) ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำและเสนอของบประมาณ (2) ด้านการจัดสรรงบประมาณ โรงเรียนควรสร้างความตระหนักในการเบิกจ่ายโดยยึดระเบียบข้อบังคับการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแผนอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด (3) ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล โรงเรียนควรมีการตรวจสอบติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ ตามขั้นตอนและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายงบประมาณ (4) ด้านการระดมทรัพยากรโรงเรียนควรจัดทำแผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษาและทุนการศึกษา โดยกำหนดวิธีการ แหล่งทุนสนับสนุน เป้าหมาย เวลาดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบ จัดทำแผนปฏิบัติการในการระดมทุนประจำปี (5) ด้านการบริหารการเงิน โรงเรียนควรมีสร้างความตระหนักและความ

รับผิดชอบในการบริหารการเงินของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของกระทรวงการคลังอย่างเคร่งครัด และสามารถตรวจสอบได้ง่าย

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

6.1 การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงบประมาณให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาพ.ศ. 2550 ซึ่งมีผลให้การบริหารการศึกษามีอิสระมากขึ้น ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงปรับเปลี่ยนการบริหารการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและหน่วยงานอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์ (2562) ได้ทำงานวิจัยเรื่องการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก

6.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 จำแนกตามตำแหน่งระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรถึงแม้ว่าจะมีสถานภาพที่แตกต่างกันแต่ในความเป็นบุคลากรในสถานศึกษาย่อมมีความต้องการที่จะเห็นสถานศึกษาโดยเฉพาะในการบริหารงบประมาณการเงินจะต้องมีความความโปร่งใสโดยในส่วนของการบริหารงานงบประมาณตามภารกิจหลัก 5 ด้าน 1) ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ 2) ด้านการจัดสรรงบประมาณ 3) ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล 4) ด้านการระดมทรัพยากร 5) ด้านการบริหารการเงิน จะต้องเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลทุกประการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรนาถ สุเวตกำจร ,อนันต์ ไกรบำรุง, ชนิษฐา แก้วเอียด (2563) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนจำแนกตาม ระดับการศึกษา, ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน

6.3 แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า มีการจัดทำรายละเอียดแผนงานงบประมาณงาน/โครงการ ให้มีความเชื่อมโยงกับผลผลิตและผลลัพธ์ ตามตัวชี้วัดของสถานศึกษาพร้อมกับวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน/โครงการ ศึกษาข้อมูลด้านการจัดสรรงบประมาณที่สำนักคณะกรรมการการศึกษาแจ้งผ่านเขตพื้นที่การศึกษาในเรื่องนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐานการศึกษา หลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบและติดตามการใช้จ่ายเงิน และผลการดำเนินงาน จะต้องมีการจัดทำแผนการตรวจสอบ ติดตาม การใช้จ่ายเงินทั้งเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณและแผนการใช้งบประมาณรายไตรมาส สถานศึกษามีการวิเคราะห์กิจกรรมงานและภารกิจ งาน/โครงการ

ตามกรอบประมาณการและแผนปฏิบัติการประจำปี การบริหารการเงิน มีการเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน การจ่ายเงิน การนำส่งเงิน การโอนเงิน การกันเงินไว้เบิกเหลือในปี สอดคล้องกับงานวิจัยของ แสงเทียน จิตรโชติ (2562) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาขยายโอกาสในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุดในประเทศ ผู้บริหารทุกท่านได้ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารงบประมาณ โรงเรียนทุกโรงเรียนจะมีการพัฒนาที่เจริญยิ่งขึ้นไป รองลงมาในประเทศ ต้องสำรวจความถนัดและความสมัครใจของบุคลากร แล้วจึงมอบหมายงาน ประเทศ บุคลากรทุกคนในโรงเรียนต้องทำงานและรับทราบการดำเนินการการเบิกจ่ายงบประมาณในโครงการต่างๆ ประเทศควรเพิ่มการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลให้มาก/การให้ความรู้เรื่องหลักธรรมาภิบาล ประเทศควรนำข้อเสนอแนะของครู มาร่วมพิจารณาหาผลดีผลเสียในการดำเนินงาน และประเทศ ควรสังเกตพฤติกรรมของบุคลากรด้วยตนเองมากกว่าฟังจากคำบอกเล่า

7. องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 มี 5 แนวทาง ดังแผนภาพ ดังนี้

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำแผนการเพื่อเสนอของบประมาณให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล โดยการศึกษาาระเบียบบการเงินและเสนอของบประมาณของสถานศึกษา ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใสตรวจสอบได้

8.1.2 สถานศึกษาควรจัดทำงบดุลประจำปีและรายงานทุกสิ้นปีงบประมาณ

8.1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่งเสริมการมุ่งเน้นให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ควรส่งเสริมและพัฒนาด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม และผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารการเงิน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ควรสนับสนุนให้มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ต่อไป

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาปัญหาการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

8.3.2 ควรศึกษาแนวทางการเพิ่มสมรรถนะในการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 และสถานศึกษาสังกัดอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบความสำเร็จของการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล

9. บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : ศรุสภา.

จิราภรณ์ ผันสว่าง. (2562). ผู้นำกับการเป็นนักบริหารการศึกษามีอาชีพ Professional Education Leadership. มหาสารคาม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

จิรนาถ ภูริเศวตกำจร, อนันต์ ไกรบำรุงชนิษฐา แก้วเอียด. (2563). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1. รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา. วิทยาลัยนครราชสีมา. 23 พฤษภาคม 2563. 118-124.

นันทวีดี แดงอรุณ. (2562). โรงเรียนจุดแก๊ง หรือ จุดเริ่มโกง. สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2563. จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/270872>

- พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์. (2562). **การบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. (2563). **ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาปีการศึกษา 2563 เอกสารหมายเลข 5/2563**. ร้อยเอ็ด : กลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). **แนวทางการประกันคุณภาพในสถานศึกษาเพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2553). **คู่มือการกำหนดสมรรถนะในราชการพลเรือน : คู่มือสมรรถนะหลัก**. นนทบุรี : บริษัทประชุมช่าง จำกัด.
- แสงเทียน จิตรโชติ. (2560). **แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาขยายโอกาสในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Chung, Kase H. and Leon C. Megginson. (1981). **Organization Behavior Management Skill**. New York : Harper and Row Publisher.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.